

Савчук К. Ю.,
*студентка 6 курсу, 7 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

СЕРІЙНІ ВБИВЦІ – ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВПЛИВ НА МАСОВУ ПРАВОСВІДОМІСТЬ

Анотація. В тезах розглянуто психологічний портрет серійного вбивці, виявлено негативний вплив популізму історій найвідоміших злочинців на масове викривлення правосвідомості соціуму.

Ключові слова: серійний вбивця, жорстокість, психопатія

Аннотация. В тезисах рассмотрено психологический портрет се-

рийного убийця, виявлено отрицательное впливання популізму історій самих известных преступників на массовое искривленне правосознання соціума.

Ключевые слова: серийный убийца, жестокость, психопатия.

Summary. In theses considered the psychological portrait of a serial killer, reveal the negative impact of populism of the stories of the most famous criminals on the mass distortion of the legal consciousness of society.

Key words: serial killer, cruelty, psychopathy.

Динаміка злочинності на протязі останніх років характеризується хвилеподібними коливаннями, які чітко показують виражену тенденцію до зростання злочинності на території нашої держави. Висока складність соціальних систем є безумовною ознакою нелінійності законів залежності станів таких систем від певних зовнішніх та внутрішніх факторів [4].

Серед усієї сукупності суспільно-небезпечних діянь, поставлених законодавцем під охорону, чи не найбільше моторошності викликають серийні вбивства. Сотні різнорідних патологічно-неповноцінних особистостей, відомих історії кримінології як «візіонери», «владолуби», «гедоністи», «місіонери» століттями викликати суспільний інтерес завдяки проявам нелюдської жорстокості та критично низького ціннісного орієнтуру моральності. З точки зору філософії, парні категорії «хаос» і «порядок» взаємопов'язані, співвідносяться як діалектичні протилежності, постійно переходять одна в іншу. Проте у впорядкованих явищ є причина, що їх породжує, визначає повторюваність, послідовність і прогнозованість розвитку [5, 204].

Як зазначає Головкін Б.М., якщо замислитися, чому більшість людей не вчиняють злочинів, то можна припускати, що від злочинів їх утримує совість, острах кримінального покарання, суспільний осуд чи можливо щось інше [8, с.223].

Власне поняття «серійний убивця» вперше офіційно почали застосовувати у США наприкінці 70-х рр. ХХ ст. І не випадково саме США – вони займають перше місце в світі за кількістю серійних убивств. До того ж, із 200 найвідоміших у світі серійних убивць більше третини є американцями. Термін «серійний убивця» запропонував агент ФБР Роберт Ресслер, використовуючи його на по-

значення осіб, які скоювали вбивства з особливою жорстокістю та садизмом з метою отримання сексуальної насолоди, і в 1976 році був застосований для опису Теодора Роберта (Тед) Банді [1]. За різних обставин жертвами злочинів можуть стати будь-які особи, незалежно від статі, віку, національності, соціального становища, рівня доходів, місця проживання. Між тим практика показує неоднаковий рівень уразливості людей перед злочинними посяганнями [6, 162].

Для цього виду вбивць притаманний високий інтелектуальний розвиток, часто наявність патології, схильність до садизму і іншим статевим відхилень, які ці люди втілюють в життя під час вчинення злочинів. Насильство, заподіяння страждань і мук своїй жертві «серійні вбивці» сприймають як обов'язковий метод самоствердження або дію, під час якого, вони відчують насолоду. Прийнято виділяти дві категорії серійних вбивць: ті «серійні вбивці», що ставлять собі за мету зайняти вигіднішу (домінуючу) позицію і застосовують жорстокість тому, що знаходять її найбільш ефективним методом самоствердження, тим самим в своїх очах вони стають більш авторитетними; ті злочинці, яким процес насильства, заподіяння страждань, понівечення своєї жертви служить своєрідним способом досягнення задоволення [2].

Мотиви серійних вбивць коливаються від примітивного компенсування відчуття власної неповноцінності до одіозного виправдання власної ненормальності позбавленням суспільства від «бруду» (повій, гомосексуалістів, наркоманів, корупціонерів). Психологічний портрет цих індивідумів вивчався рядом науковців і не становить новизни – психологічні травми раннього дитинства (патерни), психопатичні аномалії, патологічні враження психіки і всеможливі деформації особистості з явними ознаками деградації цінностей.

Людство завжди прагнуло видовищ. Такі «видатні» особистості як Чарльз Менсон, Буффало Білл, Джек Різник чи Джон Гейсі не перестають приваблювати публіку фактом свого аномально садистського існування, ставши головними героями тисячі книг, кінофільмів, пісень. А чи не породжуємо ми своїм нездоровим інтресом цих втративших абсолютно всю людську сутність психопатів, створюючи їм монументи вічної слави в погоні за багатством?

Хвиля божевільного популізму психологічного портрету всеможливих садистів і вбивць поглинула ЗМІ США в кінці минулого століття, що не мало вплинуло на появу фанатиків цих одіозних осіб. Це призвело до розквіту кількох спеціалізованих аукціонів, як-от Murder Auction, Serial Killers Ink та Supernaught, орієнтованих на тих, хто збирає справжні предмети, що належали вбивцям. Тут можна придбати такі улюблені серед колекціонерів речі, як жменя землі з могили Гейне (25 доларів), ремінь з машини Шоукросса (800 доларів), недоїдений буріто, який Менсон жував у тюремній кімнаті для побачень (800 доларів), два малюнки Гейси, що зображують Клоуна Пого, з підписом (125 000 доларів) [3].

Потрібно стримувати рівновагу між суспільною користю поширення деталей резонансних кримінальних розслідувань та ментальним здоров'ям населення, адже ніколи не вгадаєш, що може спричинити деформацію законослухняної поведінки в антиправову.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Медведєв В. С. Левенець О.А. Психологічні проблеми роботи з деквентами / Юридична психологія, № 1 (18), – 2016. С. 151- 161. [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/urpp_2016_1_15.pdf

2. Меднов М.Р. Кримінологическая характеристика серийных убийств, проблемы и перспективы развития / Отеч. юриспруденция. – 2016. № 12. - С. 40 – 43. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/kriminologicheskaya-harakteristika-seriynyh-ubiystv-problemy-i-perspektivy-razvitiya.pdf>

3. Michael Bond. Why are we eternally fascinated by serial killers? BBC NEWS – 31st March 2016. <https://www.bbc.com/future/article/20160331-why-are-we-eternally-fascinated-by-serial-killers>

4. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / О. Е. Kostyuchenko, Т. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, О. V. Tavolzhanskiy // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462.

5. Таволжанський О. В. Сучасні реалії кіберпростору України / О. В. Таволжанський // Забезпечення правопорядку в умовах коронакризи : матеріали панельної дискусії IV Харків. між-нар. юрид. форуму, м. Харків, 23–24 верес. 2020 р. – Харків, 2020. – С 203–208.

6. Головкін Б. М. Як стають жертвами злочинів // Проблеми законності. Вип. 136. 2017. С. 161 – 172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_136_19

7. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. Ю. Шостко та ін.; за ред. Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2020. – С. 252

8. Головкін Б.М. Психологічні особливості злочинців / Б.М. Головкін, Я.Т. Наваліяна // Форум права. – 2012. – № 4. – С.223-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_37

Науковий керівник: д.ю.н., доц. О.В.Таволжанський